

Nr 9.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående sådan ändring av bestämmelserna i 32 § kommunalskattelagen att resekostnads- och traktamentsersättning, som anvisas av annan än staten, icke skall utgöra skattepliktig intäkt.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 5, av herr *Christenson* i Malmö har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 32 § kommunalskattelagen jämte därtill hörande anvisningar, att resekostnads- och traktamentsersättning, som anvisats av annan än staten, måtte — i likhet med vad som gäller om av staten anvisad ersättning — förklaras icke skola utgöra skattepliktig intäkt, eller, om detta yrkande icke kan bifallas, riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om en översyn i detta hänseende av bestämmelserna i nämnda lagrum samt att Kungl. Maj:t måtte på grundval av vad vid denna utredning framkommit för nästkommande års riksdag framlägga eventuellt förslag i ämnet».

Beträffande motiveringen för det i motionen framställda yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Till intäkt av tjänst hänföras enligt 32 § 1 mom. kommunalskattelagen i princip alla förmåner i penningar eller annat, som utgått för tjänsten. Jämlikt särskilt stadgande i 3 mom. samma paragraf skall såsom intäkt icke upptagas vad som av staten anvisats till bestridande av särskilda, med vissa tjänster eller uppdrag förenade kostnader, såsom bl. a. resekostnads- och traktamentsersättning. Med av staten anvisad resekostnads- och traktamentsersättning förstås vad som enligt resereglementet med flera författningar eller särskilt av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet meddelat beslut utgår såsom resekostnads- och traktamentsersättning för förrättning i statens ärenden å annan ort än bostads- eller stationsorten. Är vid kommunal eller enskild tjänst anvisad särskild ersättning för vissa med tjänsten förenade kostnader, skall denna ersättning redovisas såsom intäkt (32 § 4 mom.).

Den skillnad i beskattningshänseende, som i fråga om vissa ersättningar skall göras mellan statlig tjänst och kommunal eller enskild tjänst, belyses i punkt 4 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen, vari stadgas

följande. Är fråga om statlig tjänst, skall den anvisade ersättningen icke upptagas som intäkt av tjänsten, liksom å andra sidan de kostnader, som skola med ersättningen bestridas, ej få avföras såsom utgift, även om ersättningen icke förslår till kostnadernas gäldande. Vad nu sagts gäller för de fall, då den anvisade ersättningen är avsedd att täcka utgifterna i fråga. Är ersättningen däremot endast avsedd att utgöra ett mindre bidrag till kostnadernas bestridande, skall ersättningen i sin helhet upptagas såsom intäkt, medan å andra sidan kostnaderna få avdragas såsom utgift. Även i den mån de överskjuta ersättningen. I fråga om kommunal eller enskild tjänst skall den anvisade ersättningen upptagas såsom intäkt, och de omkostnader, som skola därmed bestridas, avföras såsom omkostnader för tjänsten eller uppdraget. Om därvid ersättningen icke förslår till kostnadernas gäldande, får bristen avföras å intäkten av tjänsten i övrigt. Härvid märkes dock, att om det kan antagas, att den anvisade ersättningen beräknats med hänsyn till vad som skäligen kan anses normalt åtgå till täckande av de omkostnader, som skola därmed bestridas, större avdrag än som svarar mot den anvisade ersättningen bör medgivas allenast om det visas, att på grund av särskilda förhållanden ersättningen varit otillräcklig för sådana skäliga omkostnader. Å andra sidan torde i dylikt fall ofta kunna antagas, att den anvisade ersättningen i sin helhet åtgått till de omkostnader, för vilka den avsetts, utan att särskild utredning i detta avseende behöver lämnas. Avdrag med samma belopp som den anvisade ersättningen torde i regel böra medgivas i de fall, då ersättningen ej överstiger vad som av staten i motsvarande fall anvisas. Detta lär exempelvis vara förhållandet beträffande de resekostnadsersättningar, som i allmänhet utbetalas av de enskilda järnvägarna.

Enligt 33 § kommunalskattelagen må från intäkt av tjänst avdrag göras för samtliga utgifter, vilka äro att anse som kostnader för fullgörande av tjänsten, såvitt icke för samma kostnader anvisats särskilt anslag, som enligt 32 § 3 mom. nämnda lag ej skall upptagas såsom intäkt. I enlighet härmed får avdrag ske för bland annat kostnad för resor i tjänsten, där ej, vad angår statstjänst, särskild ersättning varit därför anvisad. Innebörden av sistnämnda bestämmelse har närmare utvecklats i punkterna 3 och 4 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen. Där stadgas, att skattskyldig, som i sin tjänst verkställt resor utom den vanliga verksamhetsorten, äger rätt till avdrag icke blott för kostnaden för själva resan utan jämväl för den ökning i levnadskostnaden, som han kan ha fått vidkännas på grund av vistelsen utom den vanliga verksamhetsorten. Därest åter skattskyldig bosatt sig på annan ort än där han har tjänst eller anställning eller antagit arbete på annan ort än där han är bosatt, har han visserligen rätt till avdrag för skälig kostnad för resor till och från arbetsplatsen men däremot i regel icke till avdrag för ökade levnadskostnader. Avdrag för ökade levnadskostnader medgives dock för det fall, att anställningen avser endast en kortare tid eller skall bedrivas å flera olika platser eller det av annan anledning icke skäligen kan ifrågasättas, att den skattskyldige skall avflytta till den ort, där arbetet skall utföras.

Till stöd för det i den förevarande *motionen* gjorda yrkandet har anförts bl. a. följande. I fråga om resekostnads- och traktamentsersättning för kommunala befattningshavare gällde det för respektive kommun antagna resereglementet. De lokala reglementena torde i allmänhet vara något generösare för befattningshavarna än det statliga resereglementet, men det finnes också inom ett mindre antal städer och köpingar reglementen, som i vissa avseenden icke vore så förmånliga som motsvarande föreskrifter i det statliga resereglementet. Emellertid hade, såvitt för motionären vore bekant, en utredning igångsatts i syfte att åstadkomma enhetliga bestämmelser i detta hänseende för såväl städer och köpingar som den egentliga landsbygden. Utredningen hade särskilt tagit sikte på rese- och traktamentsersättning, som utginge till polismän. Därest utredningen komme att leda till resultat, syntes man ha anledning att räkna med att inom en snar framtid enhetliga bestämmelser om rese- och traktamentsersättning skulle komma att gälla för statstjänstemän och kommunala befattningshavare. Den omständigheten att en del lokala reglementen kunde upptaga bestämmelser, som i vissa avseenden vore något generösare än motsvarande föreskrifter i allmänna resereglementet kunde icke utan vidare tagas till intäkt för att den ersättning, som utginge, skulle till någon del anses utgöra en förtäckt löneförmån. Anledning syntes därför saknas att i skattehänseende behandla traktamentsersättning, som utginge till kommunala befattningshavare, annorlunda än den ersättning, som för samma ändamål utginge till statstjänstemän.

Den tyngst vägande invändningen mot att avlägsna den i beskattningshänseende olika behandlingen av utav staten och av annan än staten anvisad ersättning skulle väl vara, att man kunde befara, att en lagändring skulle leda till att de enskilda arbetsgivarna kunde komma att minska den anställdes fasta lön och i stället öka traktamentsersättningen till belopp överstigande de motsedda utgifterna, varigenom vederbörandes tjänsteinkomst skulle bliva skattefri i viss utsträckning. Det torde dock på goda grunder kunna antagas, att arbetsgivarna i allmänhet skulle finna sig sakna intresse av att medverka till ett sådant kringgående av givna bestämmelser. Något sakligt skäl att bibehålla den nuvarande bestämmelsen för i enskild tjänst anställda skattskyldiga syntes därför ej föreligga. Därtill komme, att det borde vara statsmakterna angeläget att ur skatteförfattningarna avlägsna sådana påtagliga ojämnheter, varom här vore fråga.

Vid taxering av skattskyldiga, som under längre eller kortare tid vistats utom bostadsorten, vilket som bekant vore fallet med ett stort antal skattskyldiga, t. ex. kommunala befattningshavare, funktionärer av olika slag hos föreningar eller andra sammanslutningar, handelsresande med flera yrkesgrupper, hade den praxis utbildats, att taxeringsmyndigheterna plägat vid beräkningen av tjänsteinkomsten reducera avdragen med ett visst schablonmässigt beräknat mindre belopp, motsvarande den under resorna antagna besparingen i de normala levnadskostnaderna i hemmet. I allmänhet syntes denna besparing ha beräknats till tre kronor för dag för gift

skattskyldig eller för ogift med eget hushåll samt till fem kronor för ogift utan eget hushåll. Även om det understundom kunde finnas fog för en dylik åtgärd, rimmade den icke väl med vad som vid taxering vederfores statstjänstemännen, vilka i fråga om traktamentsersättning ej behövde underkasta sig någon extra beskattning för under resor uppkommen besparing i levnadskostnader. Man kunde sålunda knappast påstå, att genom den praxis, som utbildats, skapats rättvisa och jämlikhet skattskyldiga emellan.

Utskottet. I förevarande motion har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i 32 § kommunalskattelagen jämte därtill hörande anvisningar, att resekostnads- och traktamentsersättning, som anvisats av annan än staten, hänföres till icke skattepliktig intäkt. Skulle detta yrkande icke vinna bifall har hemställts om översyn av berörda stadganden samt därav föranlett förslag i ämnet till nästkommande års riksdag.

Enligt gällande bestämmelser göres skillnad mellan de fall, då resekostnads- och traktamentsersättning anvisats av staten, och de fall, då annan än staten anvisat sådan ersättning. Är ersättningen anvisad av staten, skall densamma icke upptagas såsom intäkt, och får å andra sidan avdrag icke göras för kostnaderna. Är ersättningen däremot anvisad av annan än staten, skola ersättningen och kostnaderna redovisas.

Skälet till skattefriheten för av staten anvisad ersättning är det, att då av staten anvisad ersättning torde vara utmätt med hänsyn till att just täcka de *merkostnader* som kunna tänkas vara förenade med tjänsten, man ansett sig kunna i fråga om sådan ersättning införa den lättnaden i taxeringsarbetet, att någon redovisning för ersättningen och merkostnaderna icke behöver ske. De presumeras alltid täcka varandra. Skattefriheten kan sålunda sägas utgöra en legal schablon. Med hänsyn till att motsvarande traktamenten i kommunal och enskild tjänst utgå efter varierande grunder anser utskottet, att beskattningsmyndigheternas rätt till granskning och prövning icke bör inskränkas i ifrågavarande avseende. En utsträckning av skattefriheten till att omfatta traktamenten, som anvisas av annan än staten, skulle även kunna medföra icke önskvärda konsekvenser.

Motionären har anfört bland annat, att taxeringsmyndigheterna plägade reducera avdragen för fördyrade levnadskostnader med ett schablonmässigt beräknat mindre belopp, motsvarande den antagna besparingen i de normala levnadskostnaderna i hemmet. En dylik tillämpning medförde enligt motionärens mening en bristande jämlikhet de skattskyldiga emellan. Utskottet vill i anslutning härtill anmärka, att avdrag enligt gällande skattelagstiftning skall medgivas för den faktiska, av tjänsten föranledda ökningen av levnadskostnaderna. Svårigheter kunna givetvis möta vid bedömandet av storleken av denna merkostnad. I de fall, då ledning ej kan erhållas av de ovan återgivna anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen samt fråga är om större traktamenten och längre tids frånvaro från hemmet, kan den av motionären omnämnda metoden vara den enda möjliga för beräkning av ett

skäligt avdrag. Utskottet, som icke kan finna att detta tillvägagångssätt, rätt tillämpat, kan göras till föremål för någon berättigad erinran, förutsätter emellertid, att riksskattenämnden jämväl på förevarande område vidtager åtgärder för att främja en ökad likformighet vid tillämpningen.

På anförda skäl avstyrker utskottet bifall till föreliggande motion.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 5 av herr Christenson i Malmö angående sådan ändring av bestämmelserna i 32 § kommunalskattelagen att resekostnads- och traktamentsersättning, som anvisas av annan än staten, icke skall utgöra skattepliktig inkomst icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1952.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Franzon, Gustaf Elofsson, Velander, Falk, Ramberg, Niklasson, Spetz och Magnusson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Jonsson i Skedsbygd, Sundström, Hagberg i Malmö, Olofsson, Gunnarsson, Kärrlander, Wiklund i Öjebyn och Anderson i Sundsvall.